

Gallasové a Clam-Gallasové známí i neznámí

Čiň spravedlivě a nikoho se neboj! Na rodové heslo Gallasové dbali nejen v rodné Itálii, odkud se v 16. století dostali do služeb rakouských Habsburků. I za třicetileté války Matthias di Galasso sloužil statečně po boku Albrechta z Valdštejna. Jistou nebojácnost a prozíravost prokázal při rozhodnutí, zda zůstat při svém veliteli, nebo se přidržet Vídně a císaře Ferdinanda II. Vládce jeho věrnost ocenil po Valdštejnově smrti darováním severočeských statků Frýdlant a Liberec. Kvůli jejich obsazení Švédy je však nový majitel viděl jen jednou. Roku 1647 ho pochovali v rodném Tridentu. Zato jeho děti a dospělí synové František Ferdinand a Antonín Pankrác se s Českým královstvím sžili. Prvně jmenovaný odkoupil od bratra i jeho statky. Panství zvětšil z věna svých manželek. Bratr se odstěhoval do Slezska, a tak v Čechách zůstal jediný Matyášův syn. Se svou katolickou manželkou Johanou Emerencií z Gaschinu se staral o duchovní rozvoj kraje. Roku 1691 zařídili výstavbu kláštera pro františkány v mariánském poutním místě Hejnice. Tamní kostel se pak stal pohřebištěm Gallasů i Clam-Gallasů až do roku 1945. Františkáni setrvali v klášteře až do jeho likvidace státní mocí roku 1951. Gallasové si museli poradit s „rebelujícími“ poddanými, kteří chtěli úlevy na robotách a daních. To však v letech různých stavebních investic nebylo možné. Po smrti manžela se správy statků ujala vdova Johana. Díky ní vznikl v Hejnicích mohutný barokní chrám. Vychovala několik synů, ale jen jediný, Jan Václav, proslul na dvoře tří habsburských panovníků jako diplomat téměř dvacet let. V Londýně, Haagu, Římě a Neapoli zastupoval císaře Leopolda I., Josefa I. a Karla VI. Nechal stavět pražský palác. Pro dílo našel skvělého architekta Bernharda Fischera z Erlachu. Skvostný palác poblíž jezuitského Klementina, nyní Národní knihovny, vlastnili Clam-Gallasové až do konfiskací roku 1945. I vnuk a jediný Václavův syn, Filip Josef, následoval příklad své babičky. V Liberci dal vystavět kostel Nalezení sv. Kříže. Na rozdíl od barokního chrámu v Jablonném v Podještědí je skrovnější výzdobou i zařízením. Ukrývá však farní knihovnu s více než 1 300 svazky převážně náboženské literatury. Gallasové byli vzdělaní. Znali jazyky a práva. Filip Josef je též studoval. Soustředil se poté na dvorskou službu u Marie Terezie. Uprostřed válek o slezské dědictví v roce 1757 náhle zemřel. Vdova Anna Marie skonala dva roky nato. Rozsáhlá panství Frýdlant, Liberec, Grabštejn a Lemberk zdědili příbuzní, hrabata Clamové. Podle závěti však museli spojit své příjmení i erb s Gallasů. Vznik nového hraběcího rodu Clam-Gallasů stvrdila česká královna až roku 1768. Jména vytrvalo do roku 1975, kdy zemřela neprovdaná Clotilde Clam-Gallasová. Už čtyřicet let je jméno Clam-Gallas pro evropské současníky mrtvé. Jejich rodová devíza pobízející ke statečnému následování osudu předků přiměla členy rodu nehledět na vlastní prospěch. Dobročinnost, pomoc potřebným, mecenášství spojují všechny čtyři generace Clam-Gallasů od Kristiána Filipa, člena Řádu maltézských rytířů, přes jeho syna Kristiána Kryštofa po vnuka Eduarda až po pravnuka Franze. Podpora zdraví přinášejících lázní v Libverdě, hmotná pomoc sirotkům, vdovám a tělesně postiženým nejen na vlastních panstvích se stala zcela samozřejmou. První dvě generace prosluly budováním pražského parku Klamovka. Pěstovaly intenzivně výtvarné umění, hudbu a divadlo. Díky Kristiánu Filipovi v pražském rodovém paláci koncertoval Mozart. Zájem Kristiána Kryštofa tamtéž přivedl o několik let později Beethovena. Divadla v rodovém paláci v Praze a na Frýdlantu či Libverdě přinášela jak ušlechtilou zábavu urozené společnosti, tak podporu potřebným. Vybrané vstupné totiž dostávali chudí a nemocní. Od dob Eduarda Clam-Gallase, jediného generála a profesního vojáka, se Clam-Gallasové intenzivně zabývali vlastní historií. Podporovali regionální bádání. Už roku 1801 otevřeli pro stavovské přátele malé muzeum na hradě Frýdlant. Tento čin po více než sto letech napodobily na Lemberku a Grabštejně dcery Franze Clam-Gallase. Rodinný archiv i knihovna, pečlivě utříděné na Frýdlantu, se po roce 1945 dostaly do správy státu. Dcery posledního potomka hraběcího rodu a jejich děti

tím přišly o výraznou část rodinné paměti – korespondenci, deníky, fotografie. Vše v poválečném Československu pro ně na dlouhá desetiletí zmizelo. Také paměť obyvatel převážně německy hovořících se po jejich nuceném odchodu z republiky ztratila. Jen tu a tam dochované náhrobní desky pohraničních hřbitovů upomínají, že pod nimi leží lidé, kterým bylo ctí pracovat ve službách Clam-Gallasů jako lesníci v Jizerských horách, kočí a jiní. Ať už za starého Rakouska, nebo za První republiky. Historikové i památkáři společně připravili [výstavu o Gallasech a Clam-Gallasech](#) v liberecké Oblastní galerii. Až do 1. března ji můžete navštívit. V názvu nese část hesla obou rodů: [Spravedlnost bez bázně](#).

Milan Svoboda